

дорогах // Вопросы экономики. – 1998. – №4. – С.85-88.

11. Уэлш Ф. Системы регулирования рыночной экономики // Экономические науки. – 1990. – №11. – С.6-14.

Отримано 18.07.2006

УДК 711.4

М.Н.БУДНІК, канд. екон. наук

Харківський національний економічний університет

О.В.САПРИКА, канд. техн. наук, В.О.САПРИКА

Харківська національна академія міського господарства

РОЗРОБКА ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТІВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ КРУПНИХ МІСТ В ЄВРОРЕГІОНІ «СЛОБОЖАНЩИНА»

Досліджується рівень підготовки службовців крупних міст в євро регіоні «Слобожанщина» для впровадження технології соціально-економічного проектування та пропонуються рекомендації для органів місцевого самоврядування.

Розглядаючи розвиток міст в Україні, слід звернути увагу, що в умовах соціально-політичної та економічної нестабільності, для подальшого розвитку органи місцевого самоврядування повинні використовувати нові механізми управління. Сучасна ситуація суттєво відрізняється від тієї, яка була типовою для радянського та пострадянського суспільства, і вимагає від органів місцевого самоврядування поміркованих рішень, системності й послідовності.

Найбільш повно відповідає сучасним вимогам метод програмно-цільового управління, який засновано на розробці й реалізації проектів та програм соціально-економічного розвитку, який використовує найновітніші дослідження сучасної науки, і дає можливість отримати оптимальний кінцевий результат, від якого очікується максимальний ефект.

Управління проектами від стадії розробки до реалізації знайшло своє відображення в працях як закордонних авторів К.Хелдмана, Г.Дитхелма, Дж. К.Пинто [3-5], так і вітчизняних авторів І.І.Мазура, В.Д.Шапіро [6] та ін. У більшості робіт розглядається комплекс завдань керування проектами, наводяться практичні рекомендації для керівників фірм і компаній. Що ж стосується використання цих знань при управлінні великим містом, то тут існує ряд проблем.

Так, вивчаючи роботи російських вчених, а саме, можна відзначити роботу Г.І.Оглобліної, яка на прикладі аналізу регіональних програм розвитку освіти робить досить примітний висновок: «У багатьох регіональних програмах розвитку освіти (було проаналізовано майже 30 таких програм) явно проглядається в останні роки спроба керівни-

ків освітніх регіонів погодити реалізацію нових цілей регіонального управління лише з відновленням організаційних структур (з'являються спеціальні підрозділи, пов'язані зі здійсненням діагностичної, прогностичної діяльності, з соціологічними дослідженнями, психологічними й економічними службами), що реалізують цільові програми» [7].

Щоб визначити ступінь застосування методів соціально-економічного проектування, було проведено дослідження, в ході якого було опитано 307 службовців в органах місцевого самоврядування, а також 34 експерти в Харкові і Белгороді. Методом дослідження було запроваджено опитування, для якого були розроблені анкети як для службовців, так і для експертів.

Метою нашого дослідження було обґрунтування доцільності використання соціально-економічного проектування органами місцевого самоврядування при управлінні великим містом.

Завдання дослідження:

- аналіз використання досвіду соціального проектування в управлінні;
- вивчення думки службовців органів місцевого самоврядування про застосування теорії соціального проектування на Україні;
- аналіз доцільності побудови управління великим містом на основі соціально-економічних проектів.

Проведене дослідження дає можливість визначити наступну тенденцію в розвитку теорії й практики соціально-економічного проектування. Так, експертам, серед яких були провідні науковці та вчені, керівники вищої ланки управління і депутати всіх рівнів, було запропоновано запитання: «Як би Ви в цілому оцінили стан?». Далі були варіанти відповідей з різними критеріями оцінки (табл. 1).

Таблица 1 – Практика та теорія соціального проектування в Україні

Як би Ви в цілому оцінили стан:	Високо (%)	В основному високо (%)	Низько (%)	Важко відповісти (%)
Теорії соціального проектування на Україні	0	6,25	90,63	3,13
Практики проектування на державному рівні	3,13	21,88	71,88	3,13
Практики проектування на рівні органів управління в місті Харкові	0	34,38	59,38	6,25
Професійної готовності муніципальних службовців до розробки й реалізації проектів	3,13	34,38	53,13	9,38
Нормативно-правової бази соціально-економічного проектування	0	28,13	53,13	18,75

Таким чином, у ході нашого дослідження було визначено, що сьогодні багато керівників і службовців органів місцевого самоврядування більше схильні уповати на власний досвід, інтуїцію, чим на вивчення та використання нових методів управління.

Досить актуальним є практичне застосування соціально-економічного проектування. При постановці питання про участь у розробці соціально-економічних проектів розвитку муніципального утворення, були отримані наступні відповіді, наведені як аналіз між Харковом та Белгородом (рис.1).

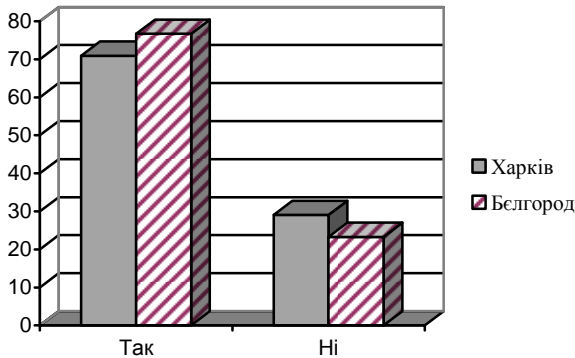

Рис.1 – Аналіз процесу застосування соціально-економічного проектування в великих містах

Аналізуючи графік, можна виділити наступну тенденцію: більшість службовців міст Харкова і Белгорода, які приймали участь в анкетуванні, брали участь у розробці соціально-економічних проектів, це 70,94 і 76,71% відповідно, що свідчить про застосовані практики соціально-економічного проектування на території України і Росії. Причиною різниці в 6,23%, на думку авторів та експертів, є різниця понятійної бази, яку застосовують службовці міст Харкова і Белгорода.

У ході опитування було запропоновано провести аналіз доцільності побудови управління великим містом на основі соціально-економічних проектів. Для цього експертам було задано запитання: „Наскільки, на Ваш погляд, доцільно сьогодні будувати управління великим містом на основі соціально-економічних проектів?”. Були отримані результати, наведені на рис.2.

Як видно з аналізу, більшість експертів мають думку, що застосування соціально-економічних проектів при управлінні великим містом доцільно у всіх випадках, це становить 46,88%.

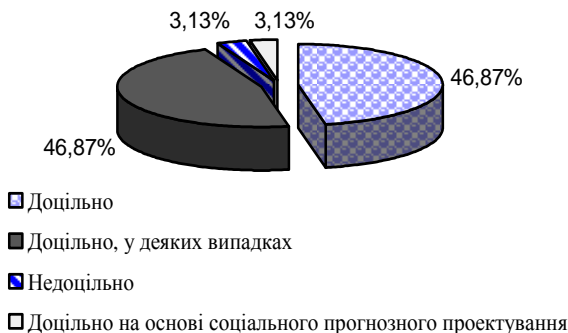

Рис. 2 – Аналіз доцільності застосування соціально-економічних проектів при управлінні великим містом

Виходячи з того, що соціально економічне проектування застосовується при управлінні містом органами місцевого самоврядування, то для надання рекомендацій потрібно проаналізувати труднощі, які виникають у цьому процесі (табл.2).

Таблиця 2 – Аналіз труднощів, які виникають у службовців місцевих органів самоврядування при підготовці соціально-економічних проектів

Варіанти відповідей	Бєлгород, %	Харків, %	Всього, %
Забезпечення відповідності проекту завданню	9,59	10,26	10,10
Ресурсне обґрунтування проекту	38,36	29,06	31,27
Зв'язок проекту з «зовнішнім оточенням» (повсякденною практичною роботою)	5,48	23,93	19,54
Облік факторів ризику	9,59	17,09	15,31
Формування системи керування проектом	9,59	6,84	7,49
Пошук інноваційних рішень	12,33	20,09	18,24
Прогнозування розвитку територіальної громади	20,55	13,68	15,31
Забезпечення відповідності проекту існуючій нормативно-правовій базі	13,70	15,38	14,98
Важко відповісти	20,55	6,41	9,77
Виходять за межі компетенції	0,00	0,43	0,33
Інше	2,74	0,00	0,65
Немає відповіді	4,11	20,51	16,61

За результатами опитування можна зробити висновок, що найбільш проблематичним напрямком у процесі соціально економічного проектування є ресурсне обґрунтування проекту. Це відмітили спеціалісти та експерти як у Харкові, так і Бєлгороді.

Отже, можна визначити основні рекомендації для управління ве-

ликим містом на основі соціально-економічного проектування:

- інтеграція різних соціально-економічних проектів міста в єдиний структурований список з урахуванням форми участі міста в здійсненні керування;
- формування однакових вимог до проектів і процедур їхнього відбору;
- розробка методик ресурсного обґрунтування соціально-економічних проектів;
- формування системи черговості проектів (розподіл проектів на проекти першої та другої черги);
- конкурс незавершених проектів;
- створення баз даних інноваційних проектів;
- відкритість методики і механізму відбору проектів, публічність подання проектів.

Отже, соціально-економічне проектування є однією з передових технологій для управління і може братися за основу при розробці проектів і програм великого міста. Слід зазначити, що ініціювання, розробка окремих проектів, методика їх відбору мають ґрунтуватися на офіційно сформульованих пріоритетах соціально-економічного розвитку міста.

1. Білоконь Ю. М. Регіональне планування (теорія і практика) / За ред. І.О.Фоміна – К.: Логос, 2003. – 246 с.

2. Шпилев Б.Е. Стратегия стойкого развития городов и населенных пунктов // Город и экологическая реконструкция жилищно-коммунального комплекса 21 столетия. – М., 2006. – С.188-192.

3. Хелдман К. Профессиональное управление проектом. – М., 2005. – 517 с.

4. Управление проектами / Под ред. Дж. К.Пинто. – СПб.: Питер, 2004. – 464 с.

5. Дитхелм Г. Управление проектами. Т.2. Особенности. – М.: Бизнес-пресса, 2003. – 400 с.

6. Мазур И.И., Шапиро В.Д., Ольдерогге Н.Г. Управление проектами. – М.: Омега-Л, 2006. – 664 с.

7. Оглоблина Г.И. Программно-целевой подход к управлению развитием образования на региональном уровне // Программно-целевое управление развитием образования: опыт, проблемы, перспективы. – М., 2001. – 235 с.

Отримано 07.08.2006

УДК 330.45 : 334.012.6

І.О.БОНДАР

Харківський національний економічний університет

МОДЕЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ МАЛИМ ПІДПРИЄМСТВОМ ТА ВЕЛИКИМ ВИРОБНИЧИМ ОБ'ЄДНАННЯМ

Наводиться процес моделювання взаємодії між малим виробничим підприємством